

Krystyna Leszczewska

Działania państwa na rzecz eliminowania barier rozwoju przedsiębiorczości w Polsce

Ekonomiczne Problemy Usług nr 97, 87-99

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krystyna Leszczewska

Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży

ZIAŁANIA PAŃSTWA NA RZECZ ELIMINOWANIA BARIER ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W POLSCE

Wprowadzenie

Przedsiębiorczość to jeden z najważniejszych czynników wzrostu gospodarczego, poprawiających konkurencyjność gospodarki i zwiększających liczbę nowych miejsc pracy. Określenie gospodarka przedsiębiorcza oznacza gospodarkę, w której można zauważyć wiele procesów zapewniających jej wysoką adaptacyjność do zmieniających się warunków globalnego otoczenia. W tym ujęciu przedsiębiorczość to cecha gospodarki sprzyjająca jej elastycznemu reagowaniu i gwarantująca dynamiczny rozwój¹. Zachowania przedsiębiorcze w społeczeństwie determinują czynniki ekonomiczne, polityczne, prawne, technologiczne, kulturowe i społeczne. Rozwój przedsiębiorczości charakteryzujący rozwiniętą gospodarkę rynkową, w której inicjatywa, pomysłowość i innowacyjność obywateli wpływa na powstawanie i umacnianie klasy średniej. Idea społeczeństwa przedsiębiorczego w Europie Zachodniej i USA jest realizowana przez zaangażowanie państwa w promocję przedsiębiorczości w formie systemowych rozwiązań prawnych, finansowych, podatkowych i kredytowych, które zachęcają do podejmowania własnej działalności gospodarczej². Celem artykułu jest analiza

¹ J. Strojny, B. Stankiewicz, *Wielowymiarowa analiza przedsiębiorczości – metodologia, narzędzia i znaczenie dla społeczeństwa informacyjnego*, w: *Rola przedsiębiorczości w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego*, red. Z. Ziolo, T. Rachwał, „Przedsiębiorczość – Edukacja” 2009, nr 5, s. 123; R.B. Mellor, G. Coulton, A. Chick, A. Bifulco, N. Mellor, A. Fisher, *Przedsiębiorczość*, PWE, Warszawa 2011, s. 17.

² I. Lichniak, *Rozwój przedsiębiorczości w Polsce*, w: *Determinanty rozwoju przedsiębiorczości w Polsce*, red. I. Lichniak, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011, s. 13.

barier, z jakimi spotykają się prowadzący działalność gospodarczą w Polsce, oraz działań podejmowanych przez rząd na rzecz wspierania rozwoju przedsiębiorczości w latach 2008–2011.

1. Przedsiębiorczość w Polsce

Poziom przedsiębiorczości, mierzony liczbą firm na tysiąc mieszkańców w Polsce, jest nieco niższy od średniej UE³ (40 w stosunku do 42). Najbardziej przedsiębiorczym w tym ujęciu narodem w UE jest Portugalia – 80, Grecja – 74, i Włochy – 65, najmniej: Słowacja – 11,5, i Rumunia – 10. Pod koniec 2010 roku w porównaniu z końcem 2009 roku znacznie wzrosła liczba zarejestrowanych podmiotów w systemie REGON (z 3 742,7 tys. do 3 909,8 tys. podmiotów, tj. o 15%). W ostatnich dziesięciu latach liczba podmiotów wzrosła o blisko milion (z 3 185 tys. w 2000 r.)⁴. Wśród zarejestrowanych podmiotów przeważały osoby fizyczne, których było blisko trzy miliony. Najwięcej podmiotów – ponad milion – zarejestrowano w sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny, sekcji F – Budownictwo (467 tys.), C – Przetwórstwo przemysłowe (360 tys.) oraz M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (332 tys.). Liczba przedsiębiorstw rzeczywiście prowadzących działalność gospodarczą jest znacznie niższa niż liczba podmiotów widniejących w systemie REGON. W roku 2009 liczba przedsiębiorstw aktywnych wynosiła 1 674 tys., co oznacza spadek w stosunku do 2008 roku, gdy liczba firm aktywnych wynosiła 1 788 tys. Spośród działających firm zdecydowaną większość stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (96,0% wobec 91,8% w UE), firmy małe stanowiły 3,0% (wobec 6,9% w UE), a średnie 0,9% liczby przedsiębiorstw. Sektor MŚP w Polsce w większym stopniu niż w UE jest zdominowany przez mikro i małe firmy. Jednak średnioterminowe trendy pokazują, że struktura firm w Polsce zmierza do podobnej w UE – spada udział mikrofirm, a wzrasta udział pozostałych grup przedsiębiorstw. Najwyższą liczbę przedsiębiorstw aktywnych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców notuje się w województwach zachodniopomorskim oraz mazowieckim (53 firmy). Najniższe wskaźniki wystę-

³ *Entrepreneurship Survey of the EU-25, Secondary Analysis*, Flash Eurobarometr 192 – The Gallup Organisation, Poland, 2007.

⁴ *Przedsiębiorczość w Polsce 2011*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, wrzesień 2011, s. 7–8.

pują w województwach podkarpackim, lubelskim i podlaskim (odpowiednio 30, 33 i 34 firm na tysiąc mieszkańców)⁵.

Pomimo dosyć wysokiego poziomu przedsiębiorczości w Polsce, mierzonych wskaźnikami charakteryzującymi natężenie przedsiębiorczości, odsetek niepowodzeń Polaków w biznesie jest jednym z najwyższych w Unii Europejskiej (przedostatni wynik w UE-25). Ponad 14% Polaków, którzy prowadzili własną firmę, zrezygnowało z takiej działalności, przy czym średnia dla UE wynosi nieco ponad 9%. Według danych GUS pierwszy rok działalności przeżywają w Polsce trzy na cztery firmy (w 2009 r. wskaźnik przeżycia wynosił 77%), przy czym okres ten wyraźnie spada w kolejnych latach – do 54% w drugim i 31% w piątym roku działalności. Od roku 2007 okres przeżycia polskich firm ulega jednak stopniowej poprawie. Pomimo tendencji wzrostowej, jest on najniższy w Europie⁶.

2. Bariery rozwoju przedsiębiorczości w Polsce

Informacje o problemach, z jakimi borykają się prowadzący działalność gospodarczą, mogą być podstawą do podjęcia przez rząd, władze samorządowe i instytucje otoczenia biznesu działań mających na celu ułatwienie funkcjonowania podmiotów gospodarczych. W artykule przedstawiono opinie przedsiębiorców na temat barier prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce pochodzące z badań Ministerstwa Gospodarki, Głównego Urzędu Statystycznego, Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan oraz badań własnych autorki prowadzonych wśród firm sektora MŚP funkcjonujących w województwie podlaskim. Wieloaspektowe ujęcie analizowanej problematyki pozwala na pełniejszą ocenę trudności w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Ministerstwo Gospodarki prowadzi cykliczne badania ankietowe przedsiębiorstw z sektora MŚP. Wyniki ostatniego badania, zaprezentowane w raporcie *Przedsiębiorczość w Polsce 2011*, dowodzą, że największą dolegliwością dla prowadzących działalność gospodarczą były wysokie podatki i opłaty przewidziane prawem⁷. W drugiej połowie 2010 roku na ich wysokość wskazał co trzeci

⁵ Z. Leszczyński, *Przedsiębiorstwa w rozwoju regionalnym*, w: *Przedsiębiorstwo, region, rozwój*, red. M. Strużycki, Difin, Warszawa 2011, s. 229.

⁶ *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, red. A. Brussa, A. Tarna-wa, PARP, Warszawa 2011, s. 19.

⁷ *Trendy rozwojowe sektora MŚP w ocenie przedsiębiorców w drugiej połowie 2010 roku*, nr 1/2011, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, kwiecień 2011. Por. E. Grzegorzewska-Mischka,

ankietowany – była to dla przedsiębiorców najbardziej uciążliwa bariera prowadzenia działalności gospodarczej. Przepisy z zakresu prawa podatkowego za złe lub bardzo złe uznal prawie co drugi ankietowany. Około 20% ankietowanych za istotne utrudnienie uznało małe obroty. Bariera ta była najważniejsza w grupie firm prowadzących działalność handlową (42% wskazań). Dla 10% respondentów najważniejszą barierą w rozwoju firmy była konkurencja innych przedsiębiorstw (podobny odsetek przedsiębiorstw dostrzegł zagrożenie ze strony dużych i małych firm). Uciążliwość biurokracji deklarowało 4% ankietowanych. Na skomplikowanie przepisów prawnych wskazało 6% ankietowanych. Dla około 3% badanych dużym problemem był koszt siły roboczej, a dla 2% – odpowiednie kwalifikacje siły roboczej.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości w *Raporcie o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, wydanym w 2011 roku, opierając się na badaniach GUS, przedstawiła trudności, na jakie napotykały przedsiębiorstwa przy prowadzeniu działalności⁸. Prawie co drugi (46,2%) podmiot z grupy mikro i małych firm nie dostrzegał żadnych barier prowadzenia działalności, przy czym warto dodać, że najczęściej były to przedsiębiorstwa z branży ochrony zdrowia (83,6%). Pozostałe podmioty miały kłopoty z popytem (35,4%, głównie firmy handlowe), podażą (4,6%, najczęściej firmy zajmujące się kulturą, rozrywką i rekreacją) lub jednocześnie i z popytem, i podażą (13,8%, najczęściej z branży administracja i działalność wspierająca oraz przemysłu). Trudności popytowe to przede wszystkim zbyt duża konkurencja na rynku (77,0% firm wskazujących na barierę popytową), zbyt niskie ceny wyrobów i usług oferowanych przez konkurencję (57,6%), niedostateczna znajomość przedsiębiorstwa na rynku (45,5%) oraz niewystarczające środki klientów (43,9%). Bariery popytowe to najczęściej niedostateczne środki finansowe będące do dyspozycji nowych firm (73,2% przedsiębiorstw, których dotyczą trudności popytowe), problemy ze ściąganiem należności (29,0%) oraz niewystarczająca dostępność kredytów (25,6%).

Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan w publikacji *Czarna lista barier dla rozwoju przedsiębiorczości 2011* zaprezentowała katalog najważniejszych przeszkód utrudniających prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce⁹. Z porównań międzynarodowych wynika, że warunki prowadzenia

Współczesne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w Polsce, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2010, s. 212.

⁸ *Raport o stanie...*, s. 91.

⁹ *Czarna lista barier dla rozwoju przedsiębiorczości 2011*, PKPP Lewiatan, Warszawa 2011.

działalności gospodarczej w Polsce nadal należą do najtrudniejszych w Europie. Przedsiębiorcy ponoszą szczególnie wysokie koszty związane z rejestracją i upadłością firmy, realizacją obowiązków podatkowych, prowadzeniem dokumentacji pracowniczej, rozstrzygnięciem sporów i dochodzeniem należności, realizacją inwestycji budowlanych. Czarną listę barier tworzą firmy członkowskie PKPP Lewiatan, które przez cały rok nadsyłają swoje obserwacje i postulaty. W ten sposób powstaje katalog największych przeszkód, które istotnie hamują lub utrudniają działalność gospodarczą w Polsce. W roku 2010 rząd znowelizował prawie 40 ustaw podatkowych, lecz nie ograniczyło to liczby barier podatkowych. Ich lista nawet uległa wydłużeniu. Nadal bolączką była przewlekłość i nieprzewidywalność procedur administracyjnych. Pracodawcy ocenili, że niewiele barier znika, a dodatkowo tworzone są nowe.

W badaniach własnych autorki przeprowadzonych w 2009 roku uczestniczyło 103 przedsiębiorców sektora MŚP prowadzących działalność gospodarczą w województwie podlaskim¹⁰. Spośród podmiotów objętych badaniem 65 określiło, że ich firma ma charakter rodzinny. W analizowanej próbie 52,4% podmiotów prowadziło działalność w miastach liczących powyżej 50 tys. mieszkańców, 34% – w miastach do 50 tys. mieszkańców, a 13,6% firm było zlokalizowanych na wsi. Ze względu na profil prowadzonej działalności przeważały firmy usługowe – 68,0% i handlowe – 45,6%¹¹. Tylko 15,5% ogółu badanych firm prowadziło działalność produkcyjną. Forma organizacyjno-prawna badanych podmiotów była typowa dla regionu – przeważały zakłady osób fizycznych (64,1 % respondentów). Spośród firm objętych badaniem 15,5% stanowiły spółki cywilne, 8,7% – spółki jawne, 8,7% – spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W populacji objętej badaniem 25,2% stanowiły firmy jednoosobowe, 53,8% – mikroprzedsiębiorstwa. Najmniej w badanej próbie było przedsiębiorstw średnich, zatrudniających 50–249 osób, stanowiły one tylko 4,9% ogółu badanych firm. Objęte badaniem firmy zasięgiem swojego działania obejmowały najczęściej lokalny rynek, 32,0% działało na rynku województwa podlaskiego, 17,5% podmiotów to firmy o zasięgu krajowym, a tylko 5,8% o zasięgu międzynarodowym. Badane podmioty funkcjonowały na rynku stosunkowo długo – 34,9%

¹⁰ Prezentowane w artykule wyniki badań są częścią pracy wykonanej przez autorkę w zespole kierowanym przez prof. dra hab. R. Sobieckiego w ramach badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie w 2009 r. na temat *Przedsiębiorstwa rodzinne – stan wiedzy i czynniki sukcesu małych firm*.

¹¹ Niektórzy respondenci podali więcej niż jeden rodzaj prowadzonej działalności, dlatego wyniki nie sumują się do 100.

respondentów prowadziło działalność ponad 10 lat, 31,6% firm funkcjonowało od 6 lat do 10 lat. Długi czas funkcjonowania badanych podmiotów na rynku pozwala przypuszczać, że opinie respondentów są oparte na długookresowym doświadczeniu w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Tabela 1

Bariery utrudniające prowadzenie przedsiębiorstwa (%)*

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa ogółem	Przedsiębiorstwa rodzinne	Przedsiębiorstwa nierodzinne
Wysokie obciążenia (podatki i koszty ubezpieczeń społecznych, majątkowych)	79,6	76,9	84,2
Rosnące koszty zabezpieczenia majątku przed przestępcami	8,7	9,2	7,9
Trudności z pozyskaniem środków finansowych	24,3	27,7	18,4
Niestabilność przepisów prawa	28,2	33,8	18,4
Niedostateczne wsparcie przez władze państwowe lub samorządowe	21,4	26,2	13,2
Konkurencja dużych przedsiębiorstw	36,9	41,5	28,9
Nadmierna biurokracja	41,7	44,6	36,8
Negatywna ocena środowiska (sąsiadów i społeczności lokalnej)	2,9	4,6	0,0
Inne	1,0	1,5	0,0

* Respondenci mogli podać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Za barierę w największym stopniu utrudniającą prowadzenie małych przedsiębiorstw w Polsce właściciele firm uznali wysokie obciążenia ponoszone przez pracodawców, czyli podatki, koszty ubezpieczeń społecznych i majątkowych¹². Tak stwierdziło 76,9% firm rodzinnych i 84,2% firm nierodzinnych. Właściciele prowadzący firmy rodzinne większą wagę niż właściciele firm nierodzinnych przywiązywali do nadmiernej biurokracji (46,5% wskazań firm rodzinnych i 36,8% dla firm nierodzinnych), niestabilności przepisów prawnych (odpowiednio 33,8% i 18,4% firm). Argument ten wydaje się zrozumiały, zważywszy na małą skalę działalności podmiotów i niewielkie zatrudnienie. Wymogi sprawozdawczości, ewidencji i kontrole pochłaniają czas, który przedsiębiorca mógłby spożytkować na działalność podstawową wynikającą z profilu przedsiębiorstwa. Mali przedsię-

¹² Respondenci mogli wymienić więcej niż jedną barierę.

biorycy negatywnie oceniali wspieranie ich działalności przez władze państwowe i samorządowe (26,2% odpowiedzi firm rodzinnych i 13,2% firm nierodzinnych). Zagrożeniem, którego obawiały się małe firmy uczestniczące w badaniu, była konkurencja dużych przedsiębiorstw (41,5% wskazań przez firmy rodzinne i 28,9% przez nierodzinne). Bariera ta była najbardziej uciążliwa dla firm handlowych; 27,7% przedsiębiorców rodzinnych i 18,4% firm nierodzinnych wskazywało na trudności z pozyskaniem środków na prowadzenie i rozwój biznesu.

Podsumowując dotychczasowe rozważania, należy uwypuklić te utrudnienia, które są skutkiem określonych regulacji prawnych, czyli obciążenia fiskalne firm, skomplikowanie przepisów prawnych i przewlekłość procedur administracyjnych. Likwidacja tych barier prowadzenia działalności gospodarczej w znacznej mierze leży w gestii władz krajowych.

3. Działania podejmowane na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w Polsce

Zdiagnozowane w artykule bariery rozwoju przedsiębiorstw z uwzględnieniem aktualnej sytuacji gospodarczej kraju wskazują na kierunek niezbędnych dostosowań polityki gospodarczej. Rozwiązania systemowe wdrażane w kraju powinny być spójne z polityką prowadzoną wobec przedsiębiorstw, określoną na poziomie Unii Europejskiej, której Polska jest członkiem. Za politykę przedsiębiorczości na szczeblu krajowym odpowiada wiele instytucji: Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Bank Gospodarstwa Krajowego, Krajowy Fundusz Kapitałowy, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych¹³. Spośród nich szczególną rolę we wdrażaniu polityki wobec MŚP, w tym nowo powstających firm w Polsce, odgrywają: Ministerstwo Gospodarki, które stanowi otoczenie regulacyjne i określa kierunki wsparcia, oraz Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, która realizuje programy rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności wspierające między innymi działalność innowacyjną przedsiębiorstw. Odzwierciedleniem priorytetowego traktowania działań na rzecz wzmocnienia przedsiębiorczości jest misja Ministerstwa Gospodarki, określona jako „stworze-

¹³ *Raport o stanie...*, s. 122.

nie najlepszych w Europie warunków prowadzenia działalności gospodarczej”. Za realizację działań na rzecz przedsiębiorczości odpowiadają także instytucje wyspecjalizowane w poszczególnych obszarach działalności firm: między innymi instytucje oferujące instrumenty wsparcia finansowego, doradczo-szkoleniowego i informacyjno-promocyjnego itp., których celem jest realizacja celów rozwoju gospodarczego, w tym rozwój innowacyjności, działalności B + R, kapitału ludzkiego, internacjonalizacji, e-gospodarki.

Na poziomie regionalnym administracja rządowa współpracuje z samorządami województw, które pełnią funkcję opiniodawczą dla działań podejmowanych na szczeblu krajowym oraz odpowiadają za formułowanie strategii i programów. Działania wdrożeniowe są realizowane przez urzędy marszałkowskie i podległe im jednostki organizacyjne, agencje rozwoju regionalnego i instytucje otoczenia biznesu. Na poziomie lokalnym najważniejszą rolę w polityce rozwoju przedsiębiorczości w Polsce odgrywają gminy. Władze gminy dysponują różnymi narzędziami wspierania nowo powstałych firm. Najważniejszą rolę odgrywa budżet gminy, w którym można zaplanować bezpośrednie wsparcie lokalnej przedsiębiorczości. Rola powiatów we wspieraniu przedsiębiorczości sprowadza się do przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy za pomocą publicznych służb zatrudnienia.

Ze względu na ograniczone ramy artykułu zaprezentowano tylko wybrane działania regulacyjne rządu, które mają na celu wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w Polsce. W Krajowym Programie Reform na lata 2008–2011 założono, że jednym z priorytetów rządu jest zapewnienie przyjaznego otoczenia prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorczości, innowacyjności i inwestycji. Cel ten miał być osiągnięty przez redukcję obciążeń administracyjnych nakładanych przez prawo na przedsiębiorców oraz znoszenie barier prawnych rozwoju przedsiębiorczości. Zmiany wprowadzono przede wszystkim w ramach *Pakietu na rzecz przedsiębiorczości*, a pierwsze ustawy weszły w życie w 2008 roku. Do tej pory wprowadzono następujące, istotne dla działalności gospodarczej zmiany¹⁴:

1. Znowelizowano Ustawę o swobodzie działalności gospodarczej¹⁵ (I etap) przez wprowadzenie rozwiązań prawnych poprawiających warunki wykonywania działalności gospodarczej w Polsce, między innymi wprowadzono możliwość

¹⁴ www.mg.gov.pl/node/8570, dostęp 25.04.2012.

¹⁵ Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r., DzU 2004, nr 173, poz. 1807.

zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej na okres do dwóch lat, rozszerzono przepisy dotyczące wiążącej interpretacji prawa, zwiększono uprawnienia przedsiębiorców wobec administracji publicznej, na przykład przez nakaz przyjmowania przez urzędy wniosków niekompletnych oraz zakaz żądania dokumentów nieprzewidzianych prawem.

2. Podniesiono roczny próg przychodów, powyżej którego istnieje obowiązek prowadzenia pełnej księgowości w małej firmie – z 800 tys. euro do 1,2 mln euro. Tym samym ułatwiono małym i średnim przedsiębiorcom rozliczenia z fiskusem, gdyż większa liczba tych przedsiębiorstw może korzystać z uproszczonych form księgowości (Ustawa o zmianie ustawy o rachunkowości)¹⁶.

3. Wprowadzono zasadniczą zmianę do polskiego systemu prawa podatkowego – „domniemanie uczciwości” podatnika, oznaczającą, że obywatel nie będzie ponosił negatywnych konsekwencji podejrzeń naruszenia prawa podatkowego, dopóki nie zapadnie ostateczna decyzja albo prawomocne orzeczenie sądu (Ustawa o zmianie ustawy Ordynacja podatkowa)¹⁷.

4. Wyeliminowano nakaz przekształcania spółki cywilnej w spółkę prawa handlowego wbrew woli wspólników oraz obniżono poziom obowiązkowego kapitału zakładowego w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z 50 tys. zł do 5 tys. zł, a w spółce akcyjnej z 500 tys. zł do 100 tys. zł (Ustawa o zmianie ustawy Kodeks spółek handlowych)¹⁸.

5. Wprowadzono możliwość upadłości osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą, co jest korzystne także dla przedsiębiorców będących wierzycielami niewypłacalnych dłużników (Ustawa o zmianie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze)¹⁹.

6. Od dnia 1 lipca 2011 roku znowelizowano Ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (II etap) przez wprowadzenie możliwości rejestracji działalności gospodarczej w tak zwanym jednym okienku lub rejestracji działalności gospodarczej przez Internet. W tym celu stworzono platformę informatyczną pod nazwą Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej

¹⁶ Ustawa o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw z dnia 15 kwietnia 2011 r., DzU 2011, nr 102, poz. 585.

¹⁷ Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy Ordynacja podatkowa, DzU 2008, nr 209, poz. 1318.

¹⁸ Ustawa z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks spółek handlowych, DzU 2008, nr 217, poz. 1381.

¹⁹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, DzU 2009, nr 53, poz. 434.

(CEiDG). Radykalnie uproszczono i ograniczono czas oraz zasady kontroli przedsiębiorców.

7. Z dniem 1 lipca 2011 roku wprowadzono Ustawę o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców²⁰ (tzw. pierwsza ustawa deregulacyjna), która zawiera wiele korzystnych dla przedsiębiorców rozwiązań, między innymi wprowadza prawo składania oświadczeń zamiast obowiązku przedstawiania zaświadczeń, wprowadza zmiany o charakterze deregulacyjnym, polegające na rezygnacji z niektórych zezwoleń i rejestrów działalności regulowanej. Ustawę przygotowano po kompleksowym przeglądzie polskiego prawa gospodarczego – przeanalizowano 209 ustaw i zaproponowano nowelizację 96 z nich.

8. Z dniem 16 września 2011 roku wprowadzono Ustawę o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców²¹ (tzw. druga ustawa deregulacyjna), będącą kontynuacją wcześniejszych inicjatyw, mających na celu ułatwienie wykonywania działalności gospodarczej. Projekt ustawy przygotowano we współpracy z organizacjami pracodawców: Business Centre Club, PKPP Lewiatan, Pracodawcy RP, Związek Rzemiosła Polskiego. Zawiera ona rozwiązania, które są korzystne nie tylko dla przedsiębiorców, ale również dla pozostałych obywateli, takie jak propozycja wydłużenia okresu wykorzystania zaległego urlopu czy zwolnienia z podatku akcyzowego na węgiel i koks. Na szczególne podkreślenie zasługuje zobowiązanie ministra finansów do wydawania ogólnych interpretacji podatkowych na wniosek podatników i skrócenie z 10 lat do 5 lat okresu przedawnienia należności z tytułu składek do ZUS i KRUS.

Zakończenie

Wprowadzone w latach 2008–2011 regulacje prawne w ramach *Pakietu na rzecz przedsiębiorczości* wpisują się w oczekiwania przedsiębiorców. Zmniejszają obciążenia administracyjne nakładane przez prawo oraz znoszą bariery prawne w rozwoju przedsiębiorczości. Czy działania wystarczają do ożywienia przed-

²⁰ Ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców, DzU 2011, nr 106, poz. 622.

²¹ Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców DzU 2011, nr 232, poz. 1378.

siębiorczości, czy poprawią warunki funkcjonowania już istniejących podmiotów, a co najważniejsze, czy zainicjują powstawanie nowych firm? Porównując zakres wprowadzanych zmian legislacyjnych z oczekiwaniami przedsiębiorców, trzeba podkreślić, że podjęte inicjatywy wychodzą naprzeciw zgłaszanym uwagom przedsiębiorców – redukują skomplikowanie przepisów prawnych i skracają przewlekłość procedur administracyjnych. Nie eliminują jednak największej dolegliwości dla właścicieli firm – zbyt wysokich obciążeń fiskalnych. Ten postulat przedsiębiorców w obecnej sytuacji finansowej budżetu państwa może być trudny do zrealizowania.

Analiza raportów z badań przeprowadzonych wśród przedsiębiorców oraz rezultaty badań własnych prowadzonych w sektorze MŚP pozwalają na sformułowanie propozycji dalszych działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w Polsce:

- a) przeciwdziałanie upadłości przedsiębiorstw przez wykorzystanie systemów wczesnego ostrzegania w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym;
- b) ułatwianie przedsiębiorstwom dostępu do kapitału we wszystkich fazach ich rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem sektora MŚP;
- c) wspieranie działań przedsiębiorców podejmujących działalność eksportową;
- d) upowszechnienie idei tworzenia klastrów i innych powiązań kooperacyjnych między przedsiębiorcami oraz przedsiębiorstwami i jednostkami naukowymi;
- e) kształtowanie postaw przedsiębiorczych w społeczeństwie.

Literatura

- Czarna lista barier dla rozwoju przedsiębiorczości 2011*, PKPP Lewiatan, Warszawa 2011.
- Entrepreneurship Survey of the EU-25, Secondary analysis*, Flash Eurobarometr 192 – The Gallup Organisation, Poland 2007.
- Grzegorzewska-Mischka E., *Współczesne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w Polsce*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2010.
- Leszczyński Z., *Przedsiębiorstwa w rozwoju regionalnym*, w: *Przedsiębiorstwo, region, rozwój*, red. M. Strużycki, Difin, Warszawa 2011.
- Lichniak I., *Rozwój przedsiębiorczości w Polsce*, w: *Determinanty rozwoju przedsiębiorczości w Polsce*, red. I. Lichniak, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011.

- Mellor R.B., Coulton G., Chick A., Bifulco A., Mellor N., Fisher A., *Przedsiębiorczość*, PWE, Warszawa 2011.
- Przedsiębiorczość w Polsce 2011*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, wrzesień 2011.
- Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, red. A. Brussa, A. Tarnawa, PARP, Warszawa 2011.
- Strojny J., Stankiewicz B., *Wielowymiarowa analiza przedsiębiorczości – metodologia, narzędzia i znaczenie dla społeczeństwa informacyjnego*, w: *Rola przedsiębiorczości w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego*, red. Z. Ziolo, T. Rachwał, „Przedsiębiorczość – Edukacja” 2009, nr 5.
- Trendy rozwojowe sektora MŚP w ocenie przedsiębiorców w drugiej połowie 2010 roku*, nr 1/2011, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, kwiecień 2011.
- Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r., DzU 2004, nr 173 poz. 1807.
- Ustawa o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw z dnia 15 kwietnia 2011 r., DzU 2011, nr 102, poz. 585.
- Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, DzU 2011, nr 232, poz. 1378.
- Ustawa z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks spółek handlowych, DzU 2008, nr 217, poz. 1381.
- Ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców, DzU 2011, nr 106, poz. 622.
- Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, DzU 2009, nr 53, poz. 434.
- Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy Ordynacja podatkowa, DzU 2008, nr 209, poz. 1318.
- www.mg.gov.pl/node/8570, dostęp 25.04.2012.

ACTIVITIES OF THE STATE AIMED AT ELIMINATING BARRIERS TO THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN POLAND

Summary

The aim of this article is to analyze the barriers faced by entities conducting business activity in Poland and the actions taken by the government to support business development in the years 2008–2011. The article describes the level of entrepreneurship in Poland, presents opinions of entrepreneurs on obstacles to doing business in Poland from the study

of the Ministry of Economy, the Central Statistical Office, the Polish Confederation of Private Employers “Lewiatan”, and the author’s own research carried out among companies of SME sector operating in the Podlaskie. The author presented selected government regulatory actions implemented in 2008–2011, which were designed to support enterprise development in Poland by providing a favourable legal and institutional environment.